

Pia Eriksson

30.06.2022

Sisäministeriö

Viite: Lausuntopyyntöne 6.6.2022 VN/23284/2021

THL:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poliisilain 9 luvun 1 ja 10 §:n muuttamisesta ja eräistä siihen liittyvistä laeista

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä poliisilain 9 luvun 1 ja 10 §:n muuttamisesta ja eräistä siihen liittyvistä laeista. THL keskittyy lausunnossaan ehdotukseen sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 22 §:n muuttamisesta erityisesti lastensuojelun, sosiaalipäivystyksen ja lähisuuhdeväkivallan uhrien näkökulmasta, sekä mielenterveyslain 31 §:n muuttamisesta.

Lastensuojelu, sosiaalihuolto ja mielenterveyspalvelut

Ehdotuksen mukaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain nojalla poliisin antama virka-apu olisi maksutonta lastensuojelutehtävissä ja sosiaalipäivystyksen tehtävissä. Sen lisäksi poliisin antama virka-apu säilyisi maksuttomana mielenterveyslain 31 § mukaisissa tehtävissä. Esityksen tavoitteena on lisätä niiden henkilöiden suojaa, jotka ovat yhteiskunnassamme erityisen haavoittuvassa asemassa. Samalla pyritään turvaamaan poliisin ja sosiaalihuollon viranomaisten mahdollisuudet hoitaa niille laeissa säädetyt tehtävät.

Lapsen oikeudet, sijaishuollossa olevien lasten oikeus erityiseen suojeluun ja tukeen sekä lapsen edun ensisijaisuus on huomioitu esityksessä hyvin. Erityisen suojelun toteuttaminen ulottuu laajasti viranomaisten toimintaan ja siihen sisältyy myös virka-avun saanti. Poliisin sosiaalitoimelle antama virka-apu varmistaa sen, että kaikkien osapuolten oikeusturva ja turvallisuus voidaan varmistaa. Esityksellä turvataan laajasti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, myös vakavien rikosten – kuten esim. ihmiskaupan uhrien – oikeuksia.

Maksuttomuus varmistaa sen, että virka-apua pyydetään aina kun se on tarpeen varmistamaan sosiaalihuollon/ lastensuojelun asiakkaan ja työntekijän turvallisuus, eivätkä taloudelliset intressit tule ohjanneeksi haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden välttämättömän avun ja tuen saantia. Sosiaalihuollossa (sis. lastensuojelu) virka-avun maksuttomuus viranomaiselle mahdollistaa laskutuksesta aiheutuviin hallinnollisiin tehtäviin tarvittavien resurssien kohdentamista ydintehtäviin. Samalla vahvistetaan viranomaisten välisen yhteistyön sujuvuutta ja tehokkuutta.

Mielenterveyslain 31§ säädettäisiin, että poliisin antama virka-apu olisi maksutonta julkisen terveydenhuollon toimintayksiköille virkasuhteisen lääkärin pyytäessä poliisilta virka-apua kuljetuksessa avustamisessa, potilaan palauttamiseksi sairaalaan ja myös toimittamiseksi sairaalaan.

THL pitää ehdotettuja muutoksia poliisilakiin, sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin sekä mielenterveyslakiin kannatettavina haavoittuvassa tilanteessa olevien ihmisten viranomaisilta saadun yhdenvertaisen avun varmistamiseksi.

Pia Eriksson

30.06.2022

Tämän lisäksi THL esittää harkittavaksi, että poliisin virka-apu säädettäisiin sosiaalihuollossa maksuttomaksi myös muissa kuin lastensuojelun ja sosiaalipäivystyksen tehtävissä silloin, kun sosiaalihuollon ilmeisessä tarpeessa olevan henkilön etu terveyden, kehityksen tai turvallisuuden vaarantumisen vuoksi sitä välttämättä vaatii.

Sen lisäksi THL esittää mielenterveyslain ja -asetuksen mukaisissa muissa kuin 31 § tehtävissä, kuten esim. rikosprosessiin liittyvissä mielentilatutkimusten toteuttamisessa ja hoitoseuraamusten kansainvälisessä täytäntöönpanossa, virka-avun maksuttomuudesta säätämistä.

Lähisuhdeväkivallan uhrit

Ehdotuksen mukaan maksu virka-avusta voitaisiin jättää yksityiseltä henkilöltä perimättä, jos se on perusteltua sosiaalisista, taloudellisista tai muihin näihin verrattavista henkilökohtaisista syistä. Muutoksella tavoitellaan esityksen mukaan erityisesti haavoittuvassa tilanteessa olevien lähisuhdeväkivallan uhrien oikeutta saada suojaa.

Mahdollisuus jättää maksu perimättä yksityiseltä henkilöltä esim. lähisuhdeväkivalatilanteessa lisää yhdenvertaisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Samalla se myös vahvistaa lasten oikeuksien toteutumista. Lähisuhdeväkivallan uhrien tulisi kaikissa väkivaltaan liittyvissä tilanteissa voida turvautua poliisin apuun ilman sen arvioimista täytyvätkö edellytykset virka-avun maksuttomuudelle. Tämän oikeuden yhdenmukaiseen määrittelyyn tulisi riittävässä määrin kiinnittää huomiota lain soveltamiseen liittyvässä ohjauksessa.

THL kannattaa esitystä poliisin virka-avun maksullisuudesta poikkeamisesta lähisuhdeväkivallan uhrien oikeuksien ja yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi.

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Johtaja

Anneli Pouta

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 2 pages before this page
Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende